

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ПЕРШОЇ В УКРАЇНІ КАФЕДРИ ДИЗАЙНУ (ДО 20-РІЧЧЯ ЗАСНУВАННЯ КАФЕДРИ ДИЗАЙНУ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ЛІСОТЕХНІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ УКРАЇНИ)

На основі архівних матеріалів і видань висвітлено історичні етапи становлення першої кафедри дизайну в Україні та дизайнерської освіти у вищому навчальному закладі лісотехнічного профілю. Наголошено на ключових напрямках розвитку дизайнерської школи, відзначено досягнення і позитивний досвід.

Постановка проблеми. Зі середини ХХ ст. дизайн, як універсальне мистецьке явище, проникає в усі сфери життя, стає неодмінним компонентом культури суспільства. Дизайн на початку минулого століття, на пострадянській території мав декілька назв – промислове мистецтво, фортех, технічна естетика тощо, особливо виявляючись у промисловій галузі. Як писав професор, народний художник України Дмитро Кривавич: "Дизайн – мистецтво ідеї форми і функції предмету, присутній у всі епохи, всіх мистецтв, як у формі монументального пам'ятника на майдані міста, так і формі гемми на шлюбному перстені нареченої під час церемонії вінчання. Дизайн як і інші мистецтва – це мистецтво для людини – яка є мірилом всіх речей" [1, с. 338].

Дизайн-діяльність творить, видозмінює, впливає на середовище життєдіяльності людини, гармонізує його взаємозв'язки з природою. Підґрунтя дизайн-діяльності становить дизайн-освіта. Успіх дизайн-діяльності в Україні без створення мережі спеціальних навчальних закладів, які відповідали б вимогам європейської освітньої інтеграції, неможливий.

Зв'язок роботи з науковими програмами. Актуальні проблеми підготовки фахівців відображені в Національній доктрині розвитку освіти в Україні, галузевих стандартах вищої освіти та основних напрямках реалізації Болонської декларації. Дослідження виконали відповідно до тематичного плану наукових досліджень Національного лісотехнічного університету України (НЛТУ України) в межах комплексної теми наукової роботи кафедри дизайну "Формування регіонального соціокультурного середовища, обґрунтування ступеневої дизайн-освіти, розробки теоретичних і практичних основ дизайну меблів".

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми дизайн-освіти є предметом різнобічного дослідження науковців, зокрема питання історичного і сучасного досвіду освіти дизайнерів в Україні та за кордоном досліджували С. Антонович, В. Аронов, О. Боднар, О. Бойчук, Н. Гарін, О. Генісаретський, В. Глазичев, І. Голод, Г. Гребенюк, В. Даниленко, А. Діжур, Т. Козак, Є. Лазарев, Г. Мінервін, С. Мигаль, В. Радкевич, І. Рижова, В. Сидоренко, П. Татіївський, В. Тищенко, О. Фурса, О. Хмельовський, Л. Холмянський, А. Чебикін, О. Швець, В. Шимко, М. Яковлев та ін.

Мета роботи – висвітлення історії становлення та розвитку дизайн-освіти України на прикладі створеної у 1993 р. кафедри дизайну (першої на той час) у вищому технічному навчальному закладі.

Виклад основного матеріалу. Професійна підготовка майбутніх дизайнерів в умовах ринкових відносин набуває особливого соціокультурного значення. На наше переконання, осередки дизайн-освіти можуть успішно розвиватися в культурно-

освітніх та значних науково-промислових центрах країни. Місто Львів у цьому відношенні є зразковим, до того ж це – значний історичний центр Західної України. У місті функціонує понад десять вищих навчальних закладів. Серед них – Національний лісотехнічний університет України, єдиний в Україні за профілем. Професор Юрій Туниця – ректор університету – писав: "предтечею нашого університету були Вища крайова школа лісового господарства, заснована у Львові 1874 року, згодом – рільничо-лісовий факультет Львівської політехніки, лісо-аграрний факультет Українського таємного університету, а з 1945 до 1993 року – Львівський лісотехнічний інститут, який Постановою Кабінету Міністрів України від 13 серпня 1993 р. № 646 реорганізовано в Український державний лісотехнічний університет (УкрДЛТУ)" [2, с. 2]. 16 травня 2005 р. Указом президента України № 783-2005, враховуючи державне і міжнародне визнання УкрДЛТУ, його вагомий внесок у розвиток національної освіти і науки, йому надано найвищий статус і відтоді іменується Національний лісотехнічний університет України (НЛТУ України).

У середині ХХ ст. активний розвиток промисловості потребував збільшення кількості спеціалізацій в кожній галузі народного господарства. Меблева промисловість потребувала проєктантів та конструкторів. Тому в Львівському лісотехнічному інституті на факультеті технології деревообробки (ФТД), який готував інженерів-технологів для лісопилно-деревообробних та меблевих підприємств, при кафедрі проєктування деревообробних виробництв (завідувач – доцент О.І. Янсон) з жовтня 1967 р. розпочали підготовку технологів за спеціалізацією "Конструювання меблів". Студентів, які мали здібності до малювання та креслення, відбирали з числа нового набору першокурсників. У різні роки набір на цю спеціалізацію становив від 25 до 30 студентів. Навчальна програма КМ не відрізнялась від програми підготовки технологів, за винятком дисциплін "Конструювання меблів", "Технологія виробництва меблів", "Основи проєктування меблів", "Архітектура меблів", факультативні заняття з "Рисунку". Великі дисципліни старші викладачі З.Й. Дячун, С.П. Мигаль.

З 1971 р. спеціалізацію "Конструювання меблів" замінили на "Проєктування і конструювання меблів" (ПКМ), яка існувала до 1996 р. Щорічно здійснювалось упорядкування навчального плану, мінялись назви дисципліни. Причина змін – у відсутності стандартів та програмного забезпечення підготовки таких фахівців. У 1974-1975 навчальному році для студентів п'ятого курсу читали дисципліну "Ергономіка". Проєктна справа на той час мала більше оглядовий характер, студенти вивчали існуючі меблеві вироби вітчизняного виробництва, вчилися зображати їх графічно на листах, виконуючи курсове проєктування.

У 1975 р. внаслідок збільшення контингенту (понад 1800 студентів на стаціонарі і 300 вечірників) ФТД було поділено на два технологічні факультети [3]. Існуючу кафедру технології виробів з деревини розділили, утворивши нові, а саме "Клеєних матеріалів і гідротермічного оброблення деревини" (завідувач – доцент В.Ф. Качан) та "Оздоблення деревини і конструювання меблів" (завідувач – доцент В.А. Книш). Тим же наказом № 151/3 від 9 червня 1975 р. на останню кафедру передані дисципліни: технологія оздоблення; художнє конструювання; основи конструювання меблів; основи архітектури меблів; технологія виробництва меблів; ергономіка.

Випускникам ПКМ, які навчалися на цій кафедрі, у випісці до диплому зі спеціальності "інженер-технолог" додавалось – "по проектуванню і конструюванню меблів". Це покладало велику відповідальність передусім на колектив кафедри, потребувало підвищення якості підготовки спеціалістів з проектування і конструювання меблів. З 1978 р. в навчальний план вводиться дисципліна "Проектування меблів". Але все ж переважаюча технічна орієнтація навчального закладу, робота за стандартами, нормами, ГОСТами практично не стимулювала до творчої активності, оскільки проектне мислення студентів формували переважно педагоги-технологи.

З 1986 р. поступово впроваджуються креативні методи навчання, спрямовані на розкриття творчих можливостей студентів, які започаткував викладач із художньою освітою П.Ю. Кепешук¹. Він викладав "Рисунок" та "Основи проектування меблів". Для вивчення останньої були внесені значні зміни, які надали їй комплексності, а саме до конструктивності й ергономічності додалися основи композиції, основи проектної графіки, закони перспективи тощо. Проектна розроблення меблів з кольоровим перспективним зображенням займала значний обсяг дипломного проекту поряд із конструктивними та технологічними листами. Дисципліна "Рисунок" вводиться в навчальний план, як фундаментальна з підготовки студентів зі спеціалізації ПКМ. Для рисуноків та проектування були створені спеціалізовані аудиторії. На цю спеціалізацію поступали абітурієнти, які мали хист до малювання. Кількість студентів у групах становила від 10 до 15 осіб. Як згадують випускники тих років, вони охоче відвідували ці заняття.

У 1988 р. внаслідок скорочення планового набору студентів обидва технологічні факультети об'єднали в один – технології деревообробки. Основною випускаючою кафедрою, яка готувала ПКМ, знову стала кафедра технології виробів з деревини [3].

На початку 90-х років у час політичних перемир'я, економічного розподілу тодішнього Союзу, налагодження співпраці з Заходом, відбуваються значні зміни в освіті України. Реформування в освіті, перехід на багаторівневу систему були конструктивно підтримані Львівським лісотехнічним інститутом. Цілеспрямований ухил до гуманізації технічного закладу, досвід Західних шкіл та існування первинної бази ПКМ зініціювали ідею створення окремої кафедри для проектування меблів. Над її здійсненням працювали тодішній ректор професор В.П. Кучерявий, проректор професор В.І. Вайданич, декан ФТД доцент Л.Я. Сорока, завідувач кафедри технології виробів з деревини доцент С.І. Грицишин. Створенню кафедри сприяли творчі зв'язки з Львівським державним інститутом прикладного та декоративного мистецтва. Відповідно рішенням Вченої Ради інституту від 26 квітня 1992 р. на новий навчальний рік було проведено прийом першої групи студентів на спеціальність "Дизайн".

У березні 1993 р. інститут очолив д-р наук, професор Ю.Ю. Туниця, він обґрунтував і реалізував концепцію щодо зміни статусу і назви закладу. Наказом № 202 від 31.05.1993 р. на підставі рішення Вченої Ради інституту від 22 квітня

1993 р. було проголошено відкриття на ФТД з 1 липня 1993 р. кафедри дизайну. Вона стала першою кафедрою України, яка мала готувати фахівців нової спеціальності – дизайн, передусім для меблевої промисловості. Завідувачем був обраний кандидат технічних наук, доцент З.Й. Дячун¹, який провадив активну роботу з якісного кадрового забезпечення навчального процесу. Першими її викладачами були П.Ю. Кепешук, С.П. Мигаль, А.А. Яцуненко, Л.М. Гнатиків, В.Л. Прокопенко, Л.В. Пархуць, О.А. Швець. Для кафедри керівництво університету виділило двоповерховий корпус № 5 по вул. Коновальця, 102.

Процес формування кадрового складу кафедри дизайну – справа багатьох років. Так у рік відкриття кафедри на ній працювало три доценти, шість викладачів. Сьогодні професорсько-викладацький склад випускової кафедри дизайну становить 28 осіб, з яких: два професори (Б.Ф. Курлішук – кавалер ордена "Знак пошани", М.О. Опанашук – "Заслужений діяч мистецтв України"); десять доцентів, кандидатів наук, серед них два "Заслужених художники України" (Т.В. Волошенко, Л.А. Яремчук), кавалер ордена "За заслуги" III ступеня (С.П. Мигаль), "Відмінник освіти України" (В.Ф. Прусак); 14 старших викладачів і асистентів. З усього складу 16 викладачів є членами творчих спілок України. Аналіз кадрового забезпечення кафедри дизайну з року її заснування показано на рис. 1.

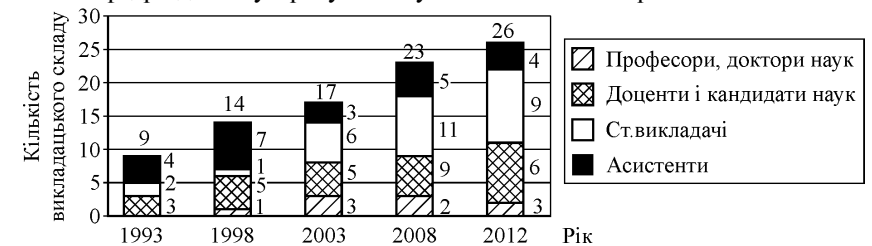

Рис. 1. Аналіз кадрового забезпечення кафедри дизайну

Колектив кафедри за освітою та практичною діяльністю – це художники-прикладники, архітектори, технологи-конструктори, педагоги, дизайнери. Позитивним фактором у становленні нової дизайнерської школи вважаємо те, що її педагогами є вихідцями різних вищих навчальних закладів. Львівський лісотехнічний інститут закінчили Н.С. Бехта, З.Й. Дячун (працював упродовж 1993-2009 рр.), Ю.П. Кантаровський, Р.М. Купчик, В.Л. Прокопенко, Б.І. Проданчук (працював упродовж 1993-1995 рр.), Л.І. Рибачек, М.М. Шатківський; Львівський державний інститут прикладного та декоративного мистецтва – Т.В. Волошенко, С.С. Гай, П.Ю. Кепешук (працював упродовж 1993-2006 рр.), О.О. Коровай, Б.Ф. Курлішук, З.Ю. Макар, С.Й. Навротний, Р.В. Одрехівський, О.О. Опанашук, М.О. Опанашук, О.В. Патик, В.Ф. Прусак, П.М. Старух, Т.М. Шепеть, Л.А. Яремчук, А.А. Яцуненко (працював 1993-1996 рр.); Львівський політехнічний інститут – О.Я. Боднар

¹Кепешук Павло Юрійович (1940-2006) – педагог, мистецтвознавець, канд. мистецтвознавства (1993), член НСХУ (2003). Закінчив: Косівське училище прикладного мистецтва (1960), Львівський інститут прикладного та декоративного мистецтва (1972), з відзнакою, зі спеціальності "Інтер'єр і обладнання". Працював у ЛЛТІ з 06.01.1986 р., старшим викладачем кафедри оздоблення деревини і конструювання меблів, (26.12.1986) кафедри технології виробів з деревини, в УкрДЛТУ з 15.08.1993 р., ст. викладачем, з 27.02.1997 р., доцентом, кафедри дизайну.

¹ Дячун Зеновій Йосафатович (1933) у 1958 р. з відзнакою закінчив Львівський лісотехнічний інститут за спеціальністю інженер-технолог меблевого виробництва. Працював технологом на ужгородському "Механічному заводі", мукачівській філії "Укрдіпромеблі" та ПКТІ Львівського раднаргоспу. З 1963 р. – асистент кафедри проектування деревообробних підприємств лісотехнічного інституту. Ініціатор підготовки інженерів за спеціалізацією проектування та конструювання меблів. У 1972 р. захистив кандидатську дисертацію, з 1984 р. – доцент кафедри конструювання і опорядження меблів. Брав участь у створенні кафедри дизайну, очолював її у 1993-1998 рр.

(працював за сумісництвом), С.П. Мигаль, О.А. Швець; Дрогобицький державний педагогічний інститут – Л.М. Гнатиків (працювала упродовж 1993-1998 рр.); Харківський художньо-промисловий інститут – І.А. Юрченко (працював упродовж 1995-2001 рр.); випускники кафедри дизайну НЛТУ України – Т.С. Козак, І.З. Пилипів, О.М. Мазур, І.О. Кійко; випускник кафедри обчислювальної техніки і моделювання технологічних процесів НЛТУ України – Ю.В. Прусак. Усі вони вносять власний позитивний досвід у навчальний процес підготовки майбутніх дизайнерів, об'єднуючись концепцією неперервної дизайн-освіти, формують своєрідну школу дизайну, яка вже має свої традиції і заслужений авторитет серед ВНЗ України, що готують дизайнерів. У цей процес у НЛТУ України також включений педагогічний потенціал десяти кафедр університету. Штат допоміжного персоналу кафедри дизайну, на відміну від педагогічного, часто змінювався, але сьогодні – це провідний інженер О.В. Піменов, інженери І.О. Думинець, І.Ю. Прокопчук, інженер програміст Ю.В. Прусак, ст. лаборанти О.І. Маліновська, М.І. Пелех, В.І. Равлюк.

Стратегію діяльності кафедри визначали підходи, перевірені досвідом дизайнерських і мистецьких шкіл України, Росії, Польщі, Німеччини. Визначаючи обсяг нормативних дисциплін, кафедра передусім орієнтувалась на навчальні плани Харківської державної академії дизайну і мистецтв (де дизайнерська спеціальність започаткована 1963 р.). Значну допомогу у формуванні нормативної документації для підготовки дизайнерів за трьома освітньо-кваліфікаційними рівнями в лісотехнічному університеті надавали його проректор професор М.Г. Адамовський та проректор Львівської академії мистецтв професор Б.Ф. Курлішук.

Перший випуск бакалаврів кафедрою дизайну був здійснений у 1996 р., спеціалістів – у 1997 р., а магістрів – у 2002 р. Відтоді кафедрою підготовлено і випущено 343 спеціалістів і 126 магістрів. Кількість студентів-дизайнерів з кожним роком зростає, так у 1993 р. їх навчалось 46 осіб, а на початку 2013 р. – 213 осіб (рис. 2).

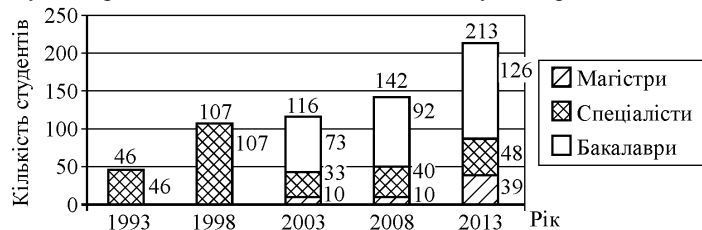

Рис. 2. Динаміка структури контингенту студентів кафедри дизайну

Це зобов'язує професорсько-викладацький склад кафедри постійно вдосконалювати свій інтелектуальний, педагогічний та фаховий рівень. Більшість викладачів є членами творчих спілок України, їх творчий доробок наочно відображає участь у спеціалізованих та художніх виставках різного рівня. Він 1994 р. до 2014 р. – 549 виставок, з них: 66 – міжнародних, 58 – закордонних, 56 – всеукраїнських, 67 – персональних, 312 – інших (рис. 3)¹. Значний творчий потенціал викладачів вкладений у створення реальних об'єктів архітектурного середовища, інтер'єрів, предметного та графічного дизайну, творів монументального мистецтва.

¹ У тексті подані дані з 1994 по 2014 р., а в рисунках 3, 4, 5 – до 2013 р.

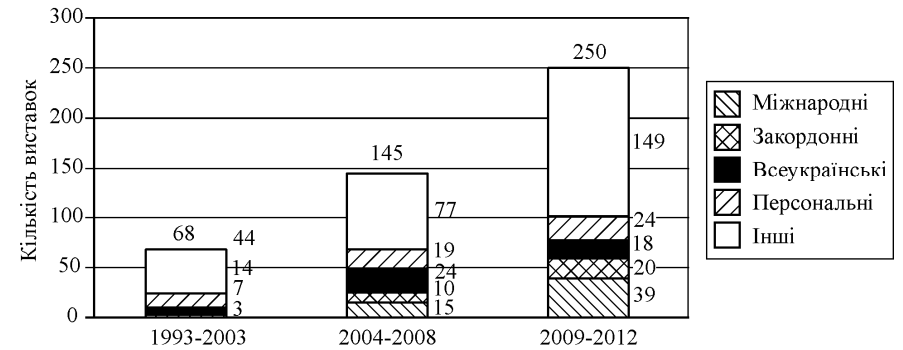

Рис. 3. Участь у спеціалізованих та художніх виставках

Викладачі кафедри успішно практикують таку форму міжнародних зв'язків, як участь у закордонних виставках і пленерах, цим самим піднімають імідж творчої кафедри нашого університету за межами України. Це 58 виставок і пленерів (з них 16 персональних) у країнах: Бельгія, Білорусія, Великобританія, Данія, Китай, Литва, Молдова, Німеччина, Польща, Росія, Словаччина, США, Туреччина, Фінляндія. Викладач Т.М. Шепеть, учасник німецько-польського проекту "ObliczaEuro 2012", у 2013 р. виграла конкурс-відбір і отримала Національну Стипендію програми Міністра культури Республіки Польща "GaudePolonia", пройшла стажування в Академії образотворчих мистецтв м. Вроцлав. Викладач О.В. Патик за запрошенням ректора Чжецзянського університету технологій м. Ханчжоу, Китай пройшов стажування в листопаді-грудні 2013 р., викладач С.С. Гай є в закордонному рейтингу найвідоміших сучасних художників України.

На рівні з творчою роботою викладачі надають значну увагу науковій та методичній. За зазначений часовий відлік опубліковано 13 монографій, два бібліографічних покажчики; 43 навчально-методичних видань, 365 наукові статті, загалом – 422 публікації (рис. 4). Результати наукових досліджень доповідались на 132 конференціях, семінарах, зокрема: 47 міжнародних, 24 всеукраїнських, 38 обласних, міжвузівських та вузівських (рис. 5).

Підготовка майбутніх дизайнерів в умовах запровадженої в університеті кредитно-модульної системи організації навчального процесу, поряд з іншими формами і видами освітньої діяльності, передбачає науково-дослідницьку та творчу роботу студентів. Вважаємо, що високу ефективність навчального процесу забезпечує повномасштабне застосування дослідницьких, експериментальних методів у навчанні, які поглиблюють інтерес студентів до пізнавальної та творчої діяльності, формують у них відповідні знання, уміння, навички, дослідницьку позицію у сприйнятті й осмисленні світу. У цьому аспекті вклад педагогічного колективу кафедри є неоціненним у формуванні майбутніх дизайнерів, як творчих особистостей. Кілька років поспіль спостерігаємо підвищення інтересу студентів до НДР, значна їх кількість приймає участь у студентських науково-технічних конференціях, зокрема в секції "Дизайн", у середньому це – 25 % від загального контингенту студентів-дизайнерів. У рамках конференції щороку проводяться виставки творчих робіт студентів, фотоконкурси та конкурси плакатів. Виконані під керів-

ництвом викладачів курсові та дипломні проекти і роботи, регулярно демонструються на спеціалізованих виставках, форумах, конкурсах: обласного рівня – "ІнтерДизайн-XXI" (2001), "Львівський меблевий салон" (2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012), "Львівський Фестиваль освіти та науки" (2011, 2012); Міжнародного – "Київ Експо Меблі" (2005, 2006), "Дизайн-освіта" м. Харків (2001, 2003, 2005, 2007, 2009, 2011, 2013) та ін. Отримані високі відзнаки і перемоги на цих конкурсах є свідченням правильної методології професійної освіти дизайнерів у НЛТУ України.

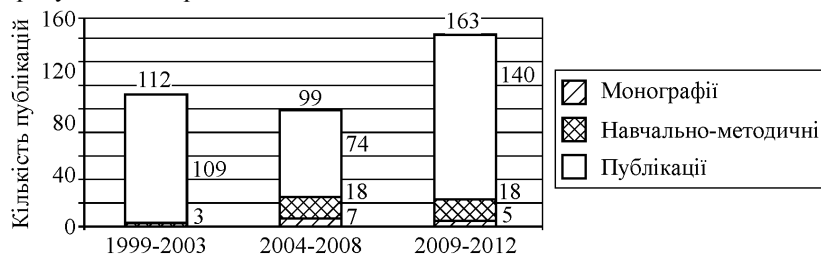

Рис. 4. Кількість публікацій на кафедрі дизайну

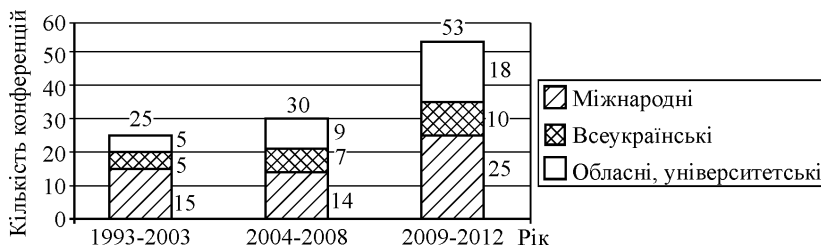

Рис. 5. Участь у конференціях

Останніми роками в багатьох напрямках розвитку людства стверджується екологічний напрям, який лісотехнічний університет і в його складі кафедра дизайну активно підтримують та впроваджують у професійну освіту. Ми вважаємо, що лише дизайн, який враховує екологічні аспекти, може стати ланкою між потребами людини, культурою та екологією.

Найбільш важливі з прикладних аспектів екології для сфери дизайнерської діяльності є соціальні та технологічні. Тому всі дисципліни навчального плану підготовки дизайнерів певною мірою мають мати екологічний зміст. У 2004 р. на кафедрі дизайну розроблена і впроваджена в навчальний процес підготовки майбутніх дизайнерів "Програма наскрізної екологічної підготовки студентів спеціальності "Дизайн". Внаслідок виконання програми професійне дизайнерське мислення наповнюється компонентами екологічного мислення, яке виникає на ґрунті знань із галузі екології. Гіпотетично саме екологічне мислення дизайнера дасть змогу реалізовувати на практиці концепцію сталого розвитку людства, яка має на меті гармонізацію економічних потреб суспільства з екологічними можливостями природи. Екологічне мислення в дизайні – це широкий інтелектуальний простір, який вбирає в себе разом із проблемами суто технічними та технологічними ще й етнокультурні з огляду на екологічний захист власної культури від її пе-

рекручувань аж до перспективи вимирання. У плані екологізації дизайн-освіти кафедра має істотний доробок. Студентські проекти екологічного спрямування вирізняються високою актуальністю, інноваційністю та невичерпною фантазією. Кращі проекти демонструвались на щорічній спеціалізованій виставці "Львівський меблевий салон", "Львівському Фестивалі освіти та науки", Міжнародних форумах "Дизайн-освіта" (м. Харків) та ін. Такі роботи набували визнання, нагороджувались грамотами й найвищими дипломами, отримували подяки. До прикладу, назвемо Почесні грамоти Спілки дизайнерів України у таких вагомих номінаціях: "Професійна ідея", "Державна ідея" (2007 р.), "Екологічна ідея", "Національна ідея" (2009 р.).

Висновки. Сьогодні кафедра дизайну Національного лісотехнічного університету України в системі вищої дизайн-освіти України займає провідні позиції у підготовці дизайнерів, зокрема зі спеціалізації дизайн меблів. Багатолітньою, продуктивною працею професорсько-викладацького складу якісною успішністю студентів та здобутками випускників, заслужено набула статусу дизайнерської школи з власними традиціями, позитивним досвідом, значним науковим та творчим доробком, орієнтацією на гуманістичні цінності. Перспективи розвитку кафедри вбачаємо у покращенні та розширенні навчальної бази, збільшенні дизайнерських спеціалізацій, становленні оптимальної, відповідної сьогоdnішньому статусу "Дизайнерської школи", структури інституту дизайну.

Література

1. Кривавич Д.П. Універсалізм дизайну як мистецтва ідеї, форми і функції / Д.П. Кривавич // Діалог культур: Україна у світовому контексті. Художня освіта : зб. наук. праць / Ред. кол.: І.А. Зязюн (голов. ред.), С.О. Черепанова (упоряд. і відп. ред.), Н.Г. Ничкало, О.П. Рудницька та ін. – Львів : Вид-во "Світ". – 2000. – Вип. 5. – С. 325-338.
2. Український державний лісотехнічний університет 1874-2004. / Ред. рада: Ю.Ю. Туниця, М.Г. Адамовський, Г.Т. Криницький, О.П. Тушницький, (ред. В.В. Дудок). – Львів : Вид-во ТЗОВ "Мета", 2004. – С. 111.
3. Український державний лісотехнічний університет / Ред. кол.: Ю.Ю. Туниця (відп. ред.), О.П. Тушницький (заст. відп. ред.), М.Г. Адамовський, В.І. Вайданич та ін. – Львів : Вид-во НВП "Мета", 1995. – 163 с.

Прусак В.Ф. Становление и развитие первой в Украине кафедры дизайна (к 20-летию основания кафедры дизайна в Национальном лесотехническом университете Украины)

На основании архивных материалов и нескольких изданий освещены исторические этапы становления первой кафедры дизайна в Украине и дизайн-образования в высшем учебном заведении лесотехнического профиля. Акцентированы ключевые направления развития дизайнерской школы, отмечены достижения и позитивный опыт.

Prusak V.F. Formation and development of the first Design Department in Ukraine (Dedicated to the 20th anniversary of Design Department in the National Forestry University of Ukraine)

The historical stages of formation of the first Design Department in Ukraine and design education in the higher educational establishment of the forestry type are uncovered on the basis of the archived materials and a number of editions. The key trends of the development of design school, achievement and positive experience are marked.